

Szabó Marcel részére
Alkotmánybíróság
1015 Budapest, Donáti utca 35-45.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: 11/3536-8/2021		
Érkezett: 2024 DEC 02.		
Érkezés módja		
☒ POSTÁN	☐ @	EGYÉB:
Példány: 1	Melléklet: 0	Kezeliiroda: Ju

Indítványkiegészítés a II/03536/2001. ügyben

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott országgyűlési képviselők (kapcsolattartó: Dr. Keresztes László Lóránt, értesítési címe: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) és f) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése és 32. § (2) bekezdése alapján a jelen indítványkiegészítés útján kezdeményezzük azt, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény (továbbiakban: Klímatörvény) 1 §, 2. §, 3. § (1)-(3) bekezdése, valamint a 4. § ellentétes

- a) az Alaptörvény II. cikkével, XX. cikkével, XXI. cikk (1) bekezdésével,
- b) a P) cikk (1) bekezdésével, a Q) cikkével, B) cikk (1) bekezdésével,
- c) valamint ütközik a 1995. évi LXXXII. törvénnyel kihirdetett, ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménnyel, továbbá a 2016. évi L. törvénnyel kihirdetett, az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményben Részes Felelők 21. Konferenciáján elfogadott Párizsi Megállapodással,
- d) valamint nem tesz eleget az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (továbbiakban: Egyezmény) 8. cikkéből fakadó kötelezettségeknek,

ezért azokat semmisítse meg, illetve az Abtv. 42. § (2) bekezdés szerinti jogkövetkezményt alkalmazva hívja fel a jogalkotót a nemzetközi jog és a belső jog közötti ellentét feloldásához szükséges intézkedések megtételére.

1. A Klímatörvény és a támadott rendelkezések ismertetése, tartalmi problémák

A Klímatörvény mindössze öt szakaszból áll, amellyel a Klímatörvény nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedően rövidnek és tartalmát tekintve felszínesnek mondható, miközben a hazai törvények közül is az egyik legrövidebb terjedelmű. Az 1. § a Klímatörvény elvi alapjait, a 2. § szakasz a nemzeti klímapolitika négy alapelvét nevesíti. A 3. § tartalmazza az érdemi kibocsátáscsökkentési és dekarbonizációra vonatkozó vállalásokat, köztük egy rövidtávú, 2030-ra szóló kibocsátási célszámot valamint egy 2050-re kitűzött hosszútávú klímasemlegességi vállalást. A 4. § rendelkezik a Kormány kapcsolódó tevékenységeiről, az 5. § a hatályba léptető rendelkezés.

A Klímatörvény egyedüli érdemi rendelkezése, amely alkalmas lehet arra, hogy érdemben hozzájáruljon az alapjogok biztosításához és a vonatkozó alkotmányos és nemzetközi jogi kötelezettségek teljesítéséhez a 3. § (4) bekezdésben található, amely így szól: "Magyarország a 2050. évre eléri a teljes klímasemlegességet, azaz az üvegházhatású gázok még fennmaradó hazai kibocsátása, valamint elnyelése a 2050. évre egyensúlyba kerül."

Ez a hosszútávú karbonsemlegességi célt tartalmazó jogszabályi rendelkezés egy kifejezetten előremutató és alkotmányos szintű garanciát is jelentő vállalás, amely az Emberi Jogok Európai Egyezménye (Egyezmény) 8. cikke alapján fennálló tevőleges emberi jogi kötelezettségek

teljesítése szempontjából is alapvető fontosságú, garanciális törvényi rendelkezés. Azonban e célkitűzés teljesítésére a Klímatörvény hatályos szövege semmilyen érdemi garanciát nem biztosít, így annak megvalósítása a jelenlegi szabályok mellett realisan nem várható.

A támadott rendelkezésekkel kapcsolatban az alábbi problémák merülnek fel, amelyek miatt azok sértik az Alaptörvény előírásait illetve nemzetközi szerződésbe ütköznek.

A Klímatörvény elnagyolt szabályai alkalmatlanok arra, hogy biztosítsák a 2050-re kitűzött nettó klímasemlegességi cél teljesíthetőségét illetve teljesítését a törvényi vállalásnak megfelelően, és így az alapjogok védelmét, az állam alkotmányos kötelezettségeinek teljesítését. A Klímatörvény szövege ugyanis nem szól a dekarbonizációhoz szükséges rendszerszintű gazdasági és társadalmi átmenet megkezdéséhez, illetve lefolytatásához szükséges feladatokról, kötelezettségekről és hatáskörökről, így nem világosak a vonatkozó tételes és széleskörű jogszabályalkotási felhatalmazások illetve kötelezettségek, valamint a mindezekért felelős intézmények, a vonatkozó határidők és a törvényi szintet igénylő eljárási keretek. Ugyancsak nem tisztázott a karbonsemleges átálláshoz szükséges érdemi és megfelelő nagyságrendű pénzeszközök megteremtésének törvényi alapjai. Szintén nem világos a törvényi célok végrehajtásának menete, a döntéshozatali eljárások, és végrehajtásuk jogi garanciái. Ezek a hiányosságok sértik az élethez, egészséghez és a környezethez való alapjogot, az azokból fakadó intézményvédelmi kötelezettségeket, valamint az állam további alkotmányos kötelezettségeit (részletesen lásd 2. pont)

A Klímatörvény továbbá nem rendelkezik a köztes kibocsátási célkitűzés megfogalmazásának eljárásáról, a célszám tudományos alapjairól, a célszám kiszámításának módszeréről, és az alapul fekvő nemzeti széndioxid-költségvetés nagyságáról, annak számításának módjáról, e jogalkotási folyamatban a társadalmi nyilvánosság részvételének lehetőségéről, a célszámok teljesülésének nyomonkövetéséről, és a köztes célszám felülvizsgálatának lehetőségéről sem. Mindez ellentétes a Magyarország által vállalt nemzetközi jogi kötelezettségekkel (bővebben lásd 3. pontot).

1.§- 2. § szakasz

“1. § Az Országgyűlés

- a) megállapítja, hogy az éghajlatváltozás, a szélsőséges időjárási jelenségek gyakoriságának növekedése a világon mindenütt egyértelműen érzékelhető, az általuk okozott természeti, gazdasági és társadalmi hatások egyre több embert érintenek,*
- b) elhivatott abban, hogy megvédje természeti örökségünket és annak az életformának a természeti feltételeit, amelyet itt e hazában mi, magyarok, együtt kialakítottunk,*
- c) megerősíti, hogy fontos a teremtett világ, a környezet védelme és az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásai elleni védekezés,*
- d) felkéri a Kormányt a rövid-, közép- és hosszú távú klímavédelmi és klímaalkalmazkodási intézkedések megvalósítására.*

2. § A nemzeti klímapolitikának

- a) igazodnia kell a klímavédelmet szolgáló nemzetközi és európai uniós vállalásainkhoz,*
- b) az egész Kárpát-medencét érintően érvényes válaszokat kell adnia,*
- c) a hazai környezetet, társadalmat és gazdaságot tekintve is meg kell felelnie minden előttünk álló kihívásnak,*
- d) a karbonsemleges atomenergia-felhasználás lehetőségét is figyelembe kell vennie, és*

e) a szennyező fizet elvén, valamint az arányos és reális beavatkozások logikáján kell alapulnia.”

A fenti elvi alapok és a nemzeti klímapolitika alapelvei tartalmukat tekintve alkalmatlanok arra, hogy egy az alkotmányos és nemzetközi jogi kötelezettségeknek megfelelő nemzeti éghajlatvédelmi intézkedéscsomag törvényi kereteit megalapozhassák. E szakaszok többek között nem szólnak az elővigyázatosság és a megelőzés alkotmányos alapelveiről, a természettudományos ismeretek figyelembe vételéről, a fenntartható fejlődés és a jövő nemzedékek érdekeinek figyelembevételéről, tehát mindezen alkotmányos és nemzetközi kötelezettségekből következő alapelvek érvényesülését a hatályos Klímátörvény nem biztosítja. Továbbá e szakaszok arra nézve sem adnak támpontot, hogy a jogalkotó milyen mértékű hazai széndioxid-költségvetéssel számol, azaz milyen szempontok alapján mekkora volumenűnek tartja a Magyarország által még kibocsátható széndioxid (illetve üvegházhatású gázok (ÜHG)) koncentrációját. A karbonköltségvetés meghatározása egyúttal azt is megadná, hogy Magyarország mekkora részt kíván vállalni az ÜHG gázok kibocsátáscsökkentésének globális terhéből.

Ezen alapelvek, módszerek, viszonyítási pontok és eljárások tisztázatlansága folytán a Klímátörvény ellentétes az államot terhető alapjogi és állami feladatokból fakadó kötelezettségekkel, valamint a nemzetközi jogi kötelezettségekkel (Ezekről bővebben lásd a 2. és 3. pontot).

Az 1.§ (d) pontjában szereplő „felkérés” esetében továbbá nem világos, hogy az intézkedések jogszabályok megalkotását is magukban foglalják-e, és amennyiben igen, úgy melyek e felhatalmazás főbb keretei és szabályait. Mindez aggályos a normavilágosság szempontjából.

3.§ (1)-(3) bekezdés

3.§

„(1) *Magyarország az üvegházhatású gázok kibocsátását legalább 40%-kal csökkenti 2030-ig az 1990. évhez képest.*”

A Klímátörvény 3. § (1) bekezdése rögzíti az úgynevezett köztes kibocsátáscsökkentési (másnéven mitigációs) célszámot. Ez a célszám a Klímátörvény elfogadásának pillanatában az Európai Unió által a Párizs Megállapodás alapján tett Nemzetileg Meghatározott Hozzájárulásban szerepelt, amely az Unió egésze vonatkozásában határoz meg egy kibocsátáscsökkentési célszámot. Megjegyezzük, hogy ezt a vállalt az Európai Unió azóta már felülvizsgálta és annak 2030-ra vonatkozó csökkentési szintjét az eredeti 41%-ról megemelte minimum 55%-ra, az 1990. évi kibocsátásokhoz képest.¹

E köztes célkitűzéssel kapcsolatos legnagyobb probléma, hogy nem ír elő eléggé ambiciózus, azaz érdemi kibocsátáscsökkentést rövidtávon. E 2030-ra szóló célkitűzés ugyanis a Kormány saját közleménye szerint már 2023-ban teljesült.² Mindez azt is jelenti, hogy a célkitűzés idejétmúlt, azaz érdemi további kibocsátáscsökkentés megvalósítását nem írja elő 2030-ig. A köztes mitigációs cél túlságosan enyhe, megengedő mivolta sérti az állam nemzetközi jogi kötelezettségeit (bővebben lásd 3. pontot).

¹ <https://unfccc.int/sites/default/files/NDC/2023-10/ES-2023-10-17%20EU%20submission%20NDC%20update.pdf>

² Lásd: „Lantos Csaba: Magyarország már tavaly elérte 2030-as klímapolitikai célját” c. közlemény, elérhető: <https://kormany.hu/hirek/lantos-csaba-magyarország-mar-tavaly-elerte-2030-as-klimapolitikai-celjat>

3.§

„(2) Magyarország 2030-at követően a végső energiafelhasználás 2005. évi szintet meghaladó növekedése esetén a növekményt kizárólag karbonsemleges energiaforrásból biztosítja.”

(3) Magyarország a bruttó végső energiafogyasztásban legalább 21%-os megújuló energiaforrás részarányt ér el a 2030. évig.”

Ezen célszámok szintén túlságosan alacsony elvárást fogalmaznak meg, amelyek ezért érdemben nem segítik elő illetve nem biztosítják, hogy 2050-re elérhető legyen a nettó klímasemlegességi cél. A klímasemleges átállásért szükséges átfogó, rendszerszintű erőfeszítések terhét a Klímatörvény 2030 utánra, azaz szűk értelemben a jövő nemzedékekre hárítja, miközben érdemi kibocsátáscsökkentést 2030-ig terjedő időszakban nem követel meg.

A 3.§ (1)-(3) bekezdésében foglalt vállalások alacsony ambíciófoka, megengedő mivolta és tartalmi elégtelensége miatt azonban a 3. § (4) bekezdésben 2050-re kitűzött hosszútávú nettó karbonsemlegességi cél teljesítése illuzórikus. A Klímatörvény hatályos szövegében semmilyen jogi garancia nem biztosítja, hogy a 2050-re kitűzött cél reálisan teljesíthető lehet, illetve lesz. Mindezért a fenti szakaszok tartalmukat tekintve elégtelenek ahhoz, hogy az egészséghez és környezethez való alapjog érvényesülését biztosítsák, valamint ellentétesek a P) cikkben, a B) cikkben és a Q) cikkben tett vállalásokkal és a Magyarország által kötelezőként elismert nemzetközi klímajogi, illetve emberi jogi egyezményekből fakadó kötelezettségekkel is, a 2. és 3. pontokban részletesen is ismertetettek szerint.

4.§ (1)-(2) bekezdés

4. § (1) A Kormány kidolgozza

a) a bruttó végsőenergia-fogyasztásban 2030-ra legalább 21%-os megújuló energiaforrás részarány eléréséhez szükséges intézkedéseket,

b) a lakosság és a helyi közösségek fogyasztókból aktív energiatermelőkké válásának támogatását,

c) a hazai vállalkozások megújuló energia és energiahatékonysági fejlesztéseinek támogatási programját,

d) a kapcsolódó közpolitikai szabályozások (elsősorban közlekedés-, energia- és hulladékgazdálkodási politika, víz-, mező- és erdőgazdálkodási politika, területhasználati, terület- és településfejlesztési politika) módosítását a fenntarthatóság szempontjai alapján, valamint

e) azokat a támogatási programokat, amelyek a klímavédelem technológiai szempontú megoldásainak ösztönzését szolgálják.

(2) A Kormány gondoskodik a klímavédelmet szolgáló, költségvetésből finanszírozott fejlesztések forrásának megteremtése céljából Zöld Államkötvény kibocsátásáról, valamint társadalmi szemléletformáló kampányokat folytat, különös tekintettel a gazdasági döntéshozókra.

Amint látható, e rendelkezések csak bizonyos támogatási programokról és szakpolitikai intézkedések módosításáról szólnak, de nem tartalmazzak konkrét feladatokat, célokat, eljárásokat illetve jogalkotási felhatalmazást a Kormány részére. A 4.§ d) pontban szereplő, egyes szakpolitikák „módosítása” ráadásul nem is kapcsolódik a 3.§ bekezdésben foglalt kibocsátáscsökkentési és dekarbonizációs célokhoz, hiszen a szakpolitikák módosítását nem e célkitűzés érdekében, hanem pusztán a közelebbről meg nem határozott „fenntarthatósági” szempontból rendeli felülvizsgálni. A 4. § tehát érdemi és konkrét feladatot nem ír elő, nem tartalmaz határidőt, sem konkrét, éghajlatvédelemhez kapcsolódó jogalkotási kötelezettséget,

illetve ilyen tartalmú felhatalmazó rendelkezést sem. A 4. § a Klímatörvény tárgyához kapcsolódó, így a 3. §-ban vállalt karbonsemlegességi cél teljesítéséhez szükséges, intézkedések pontos módjáról, eszközeiről nem szól. Ekképpen a Klímatörvény nem tisztázza a vállalt karbonsemlegesség megvalósításához szükséges jogalkotási lépéseket, szakpolitikai intézkedések határidőit, továbbá nincs szó a szükséges intézkedések időszakos felülvizsgálatáról, az elvárt ambíciószintről sem. Mindezekért tartalmukban elégtelenek ahhoz, hogy érdemben biztosítsák – vagy legalább valószínűvé, reálisan teljesíthetővé tegyék – a 2050-re kitűzött karbonsemlegességi célt, és ezzel az alapjogok és alkotmányos feladatok teljesítését.

2. A támadott rendelkezések alaptörvény-ellenessége

2.1. A XXI. cikk (1) bekezdés sérelme

A Klímatörvény támadott rendelkezései először is sértik az államnak a XXI. cikkből fakadó intézményvédelmi kötelezettségét, valamint az elővigyázatosság és a megelőzés elveit.

Az egészséges környezethez való jogot az állam elsősorban intézményvédelmi kötelezettsége útján teljesíti. Az állam objektív intézményvédelmi kötelezettsége nem pusztán az emberi élet feltételeinek biztosítására terjed ki, hanem általában az „élet természeti, környezeti alapjának fenntartására vonatkozik” (17/2018. (X.10.) AB határozat [87]). Álláspontunk szerint az állam éghajlatvédelmi (mind kibocsátáscsökkentési, mind klímaalkalmazkodási) tevékenysége, mint az élet környezeti alapjainak fenntartásához elengedhetetlen tevékenység a XXI. cikk körébe tartozik. Ezt támasztja alá maga a Klímatörvény preambuluma is, amely az éghajlatvédelmi intézkedések elfogadásának indokai között a „környezeti örökségünk védelmét” említi.

A Klímatörvény egyrészt sérti az államnak a XXI. cikk alapján fennálló intézményvédelmi kötelezettségét. A jogalkotó intézményvédelmi kötelezettségének “a környezethasználat elfogadható mértékét jogszabályok, eljárási és szervezeti garanciák megalkotásával” (17/2018. (X. 10.) AB határozat, [86.]) az állam köteles meghatározni. Az intézményvédelmi kötelezettség érdemi teljesítéséhez szükséges a tételes jogszabályi garanciák megalkotása, a felelős intézmények megjelölése, létrehozása, a feladat mértékéhez szükséges felhatalmazó rendelkezések megfogalmazása. A Klímatörvény jelenlegi szabályai ezzel szemben csak jogi kötőerővel nem rendelkező programalkotásra, közelebbről meg nem határozott intézkedésekre kéri fel a Kormányt, amelyek nem minősülnek jogszabályi garanciának.

Nem világosak továbbá a szervezeti és eljárási garanciák, amelyek biztosíthatnák a nettó klímasemlegességi cél teljesítését, azaz az intézményvédelmi kötelezettség végrehajtását. A Klímatörvény e körben nem szól semmilyen intézményről, illetve eljárásról, amely során a jogalkotó – megfelelő szakmai és társadalmi részvételi jogosultságok biztosítása mellett – nyomkövetné a kitűzött cél érvényesülését, és biztosítaná annak szükség esetén való felülvizsgálatát. E garanciák hiánya szintén az intézményvédelmi kötelezettség megsértését okozza.

A Klímatörvény másrészt az elővigyázatosság elvének sem tesz eleget, mivel a Klímatörvény 2030-ra csak egy túlságosan alacsony (megengedő) köztes kibocsátáscsökkentési célszámot tartalmaz (3.§ (1) bek), amely nem alkalmas arra, hogy a természettudomány előrejelzései szerint bizonyosan fenyegető klímakárok bekövetkezését elkerülje. Az elővigyázatossági elvből az Alkotmánybíróság szerint a jogalkotónak az a kötelezettsége származik, hogy „a tudomány mindenkor álláspontra hozta szerint nagy valószínűséggel vagy bizonyosan bekövetkező

kockázatokat megfelelő súllyal vegye figyelembe döntései során.” (13/2018 (IX.4.) AB határozat, [20.]) Ez az kötelezettség a *“korábban nem szabályozott esetek szabályozásakor az elővigyázatosság elve ... önállóan is érvényesül* (13/2018 (IX.4.) AB határozat, [20.]). Tehát az éghajlatvédelmi intézkedések terén is, amelyet most kezdett el szabályozni a jogalkotó.

Továbbá az Alkotmánybíróság szerint *“[a]z elővigyázatosság elvéből következően tehát abban az esetben, ha egy szabályozás vagy intézkedés érintheti a környezet állapotát, a jogalkotónak kell azt igazolnia, hogy a szabályozás ... nem okoz adott esetben akár visszafordíthatatlan károkozást, illetőleg nem teremti meg egy ilyen károkozás elvi lehetőségét sem.”* (13/2018. (IX. 4.) AB határozat, [20.])

A Klímatörvény azonban nem hivatkozik a klímapolitika alapelvei között, illetve bármely más rendelkezésben sem, az elővigyázatosság elvére, illetve a klímatudomány által világosan jelzett, konszenzusos kockázatok figyelembevételi kötelezettségére sem. A szövegszerű utalás hiányán túl a Klímatörvény rendelkezéseinek tartalma sem biztosítja az elővigyázatosság elvének érvényesülését. Mindez sérti az Alaptörvény XXI. cikkét.

Az Alkotmánybíróság szerint továbbá *“[a] környezet orvosolhatatlan károsodása jellemzően hosszú távú folyamatok eredményeként áll elő. A léptéket nem lehet általánosan rögzíteni: néhány évtized, egy emberöltő, egy évszázad vagy még hosszabb idő is szükséges lehet bizonyos környezeti károsodások bekövetkeztéhez.”* (16/2024. (VII. 23.) AB határozat [58.]) Ezek értelmében a jogalkotó köteles mindent megtenni annak érdekében, hogy elkerülje a tudomány által egyértelműen előre jelzett károkat, amelyek részben már most érzékelhetőek az extrém időjárási jelenségek gyakoriságának és intenzitásának növekedésével, és amelyek a következő évtizedben fokozódni fognak. A Magyarország tekintetében várható ismert káros klímahatásokkal a jogalkotó is tisztában van, hiszen azokat az Országgyűlés által elfogadott második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (Melléklet a 23/2018. (X. 31.) OGY határozathoz) is részletesen ismerteti.

A XXI. cikk alapján a jogalkotót a megelőzés kötelezettsége is terheli. Ennek értelmében a jogalkotó által is ismert károk bekövetkezésének megelőzése érdekében minden szükséges intézkedést meg kell tenni. Az államot *„a károk bekövetkezését megelőzően történő fellépés terheli: annak biztosítását, hogy a környezetet esetlegesen károsító folyamatok ne következzenek be”*. (13/2018. (IX. 4.) AB határozat, [21.]) A környezetvédelem területén a megelőzésnek ráadásul elsőbbsége van. (13/2018. (IX. 4.) AB határozat, [63], [72]).

A Klímatörvény jelen formájában nem tesz eleget a megelőzés és az elővigyázatosság elveinek sem. Azok alapján ugyanis a jogalkotónak a köztes kibocsátáscsökkentési célszámot és vállalásait a természettudomány konszenzusos előrejelzéseinek figyelembevételével kellett volna megállapítania. A tudomány előrejelzései körében különös jelentősége van az ENSZ Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (International Panel on Climate Change, IPCC) jelentéseknek, amelyek a klímakutatás konszenzusos ismereteit foglalják össze. A 2024-ben kiadott 6. Szintézisjelentés világosan fogalmaz: *„Az üvegházhatású gázok folyamatos kibocsátása a globális felmelegedés fokozódásához fog vezetni, a legjobb becslések szerint a figyelembe vett forgatókönyvek és modellezett útvonalak szerint a közeljövőben eléri az 1,5°C-ot. Minden tizedfokkal való további felmelegedés fokozza a többszörös és egyidejűleg jelentkező veszélyeket. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának mélyreható, gyors és tartós*

*csökkentése a globális felmelegedés érzékelhető lassulásához vezetne körülbelül két évtizeden belül, és néhány éven belül a légkör összetételében is érzékelhető változásokhoz vezetne.*³

Az IPCC szerint továbbá ahhoz, hogy a felmelegedést nagy valószínűséggel másfél, illetve 2 fokon belül lehessen tartani, ahhoz „gyors, mélyreható és a legtöbb esetben azonnali üvegházhatású gázkibocsátás-csökkentésre van szükség ebben az évtizedben minden ágazatban.”⁴

Az IPCC szerint továbbá ahhoz, hogy közel 2 fokon belül tartható legyen, ahhoz az államoknak minden már megfogalmazott kibocsátáscsökkentési intézkedésüket határidőben végre kell hajtaniuk, így a klímasemlegességi vállalásokat is.⁵ Ennek fényében különösen aggályos, hogy a Klímatörvény semmilyen érdemi rendelkezéssel, illetve garanciával nem biztosítja, hogy a 2050-re kitűzött klímasemlegességi cél valóban teljesüljön, illetve teljesíthető legyen. A 2030-as köztes mitigációs cél annyira megengedő, hogy az érdemi változtatások nélkül teljesül (illetve teljesült is már a Kormány szerint). A Klímatörvény pont e kritikus évtizedben, 2030-ig semmilyen érdemi intézkedést, kibocsátáscsökkentési lépést nem irányoz elő.

Az IPCC azt is világosan jelzi, hogy ha a felmelegedést nem sikerül megfékezni, az sokkal drasztikusabb társadalmi és gazdasági hatásokkal jár majd, mivel e hatások a felmelegedés mértékével exponenciálisan nőnek.⁶ Továbbá rögzíti, hogy vannak olyan adaptációs küszöbök, amely felett az emberi szervezet illetve társadalom nem képes bizonyos klímahatásokhoz már alkalmazkodni.⁷

A megelőzés elve alapján tehát a jogalkotónak olyan ÜHG-kibocsátás csökkentési törvényt, illetve rövidtávú célszámot kellett volna alkotnia, amelyek érdemben és gyorsan csökkentik a hazai ÜHG-kibocsátások szintjét, ezzel hozzájárulva a globális hőmérséklet-emelkedés mérsékléséhez a felmelegedés okozta klímakárok megelőzése érdekében. Ezt a követelményt a Klímatörvény hatályos köztes mitigációs célszáma nem teljesíti. Annak teljesítéséhez ugyanis jóval nagyratörőbb, ambiciózusabb köztes célszámra van szükség, amely a gazdasági működést érdemben ráállítja egy a dekarbonizáció felé vezető pályára. Ehhez érdemi kötelezettségek törvényi meghatározására van szükség, a vonatkozó hatáskörök meg és határidők megjelölésével, amelyek érdemi garanciát nyújthatnak arra, hogy a dekarbonizáció 2050-re megvalósítható legyen a felmelegedés megfékezése érdekében.

2.2. A II. cikk és a XX. cikk sérelme

A környezet- és éghajlatvédelem szorosan kapcsolódik az élethez és az egészséghez való joghoz is. Az élethez való jog objektív oldalába beletartozik az emberi létfeltételeinek biztosítása is (64/1991. (XII.17.) AB határozat), így az élhető és biztonságos természeti környezet megőrzése is. Az állam intézményvédelmi kötelezettsége kiterjed továbbá a jövő generációk életfeltételeinek biztosítására is (64/1991. (XII.17.) AB határozat). Az egészséghez

³ IPCC: 6. Szintézisjelentés, 2024, Döntéshozók számára készült Összegzés, B.1. pont, elérhető: https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_SPM.pdf

⁴ IPCC: 6. Szintézisjelentés, 2024, Döntéshozók számára készült Összegzés, B.6. pont, elérhető: https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_SPM.pdf

⁵ IPCC: 6. Szintézisjelentés, 2024, Döntéshozók számára készült Összegzés, A.4. pont, elérhető: https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_SPM.pdf

⁶ IPCC: 6. Szintézisjelentés, 2024, Döntéshozók számára készült Összegzés, Figure SPM.4 , elérhető: https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_SPM.pdf

⁷ IPCC: 6. Szintézisjelentés, 2024, Döntéshozók számára készült Összegzés, B.4. pont, elérhető: https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_SPM.pdf

valól jog szoros kapcsolatban áll az egészséges környezethez való alapjoggal is, hiszen a XX. cikk is nevesíti a környezetvédelmi feladatokat az intézményvédelmi kötelezettségek között. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy *“bár a két alapjog védett tárgya eltérő, de azok szükségképpen összefüggenek, hiszen az egészséges környezethez való jogban esett sérelem részeként felmerülhet a testi és lelki egészséghez való jog korlátozása is.”*⁸

A klímaváltozás káros hatásai már a ma élő emberek egészségét is veszélyezteti és a felmelegedés káros kihatással van illetve lesz a XX. cikk körébe tartozó egészséges élelmiszerekhez és ivóvízhez való hozzáférés biztosítására is. Az Emberi Jogok Európai Bírósága is tényként fogadta el, hogy az emberi ÜHG-kibocsátás okozta globális felmelegedés egészségkárosító hatással jár különösen az olyan sérülékeny csoportokra, mint a gyermekek, idősek, illetve krónikus betegek, akiket különösen károsan érint a hőstressz. (*Verein KlimaSenioren v Svájc*, [GC] ítélet (2024) §478), továbbá, hogy a magasabb felmelegedés nagyobb károkkal jár, ezért az államoknak mindent meg kell tenni a másfél fokos cél érdekében. (§ 436.)

Míndezek alapján az éghajlatváltozás a jelen generációk életfeltételeit és testi lelki egészséghez való jogát is közvetlenül befolyásolja, amelyhez hasonló tényhelyzetben az Alkotmánybíróság a XX. cikket is alkalmazandónak találta az alapul fekvő jogszabály alkotmányosságának vizsgálatában (13/2018. (IX. 4.) AB határozat, [67.]).

2.3.A P) cikk (1) bekezdés sérelme

A P) cikk védelmi köre a nemzet közös örökségére terjed ki, amely köréről az Alaptörvény mindössze példálózó jellegű felsorolását ad. Az Alkotmánybíróság azonban egyértelműen megállapította, hogy az *“Alaptörvény P) cikkében nem nevesített elemek is védelmet élvezhetnek”*. (16/2024. (VII. 23.) AB határozat, [68.]) Álláspontunk szerint az éghajlat is ezen elemek közé tartozik, annak ellenére, hogy az alkotmányozó közvetlenül nem nevesíti. A P) cikkben felsorolt környezeti értékeket ugyanis csak akkor lehet a jövő nemzedékek számára megőrizni és fenntartani, összhangban a P) cikkben foglalt kifejezett állami kötelezettséggel, ha biztosított a veszélyes mértékű felmelegedés elkerülése, és az élhető, biztonságos éghajlat Magyarországon. Ezt az értelmezést támasztja elő a Klímatörvény preambuluma is, amely az klímavédelmi szabályok megalkotásának egyik indokaként a „környezeti örökségünk védelmét” említi.

A P) cikk körében az Alkotmánybíróság számos tételes kötelezettséget állapított már meg a jogalkotó számára. Egyrészt hangsúlyozta, hogy a P) cikk a *public trust* doktrínát nevesíti, amely folytán az állam a jövő generációk bizalmi vagyongazdálkodójaként köteles eljárni. Ennek értelmében az államnak a jogszabályok megalkotása folytán *„egyaránt tekintetben kell vennie a jövő nemzedékek érdekeit is.”* (14/2020. (VII. 6.), 16/2024. (VII. 23.) AB határozat, [56.]) Ennek alapján a P) cikk a védelmi körébe eső elemeket *„a jövő generációk számára is megőrizni rendeli, adott esetben akár a jelen generációk (pillanatnyi gazdasági) érdekeivel szemben is.”* (14/2020. (VII. 6.) AB határozat, [35]).

A jelenkor jogalkotójának tehát tiszteletben kell tartania *„a jövő generációk méltányos érdekeit”* (28/2017. (X. 25.) AB határozat, [33]). E tekintetben *„a jövő nemzedékek szükségleteinek meghatározása nem politikai kérdés, azt mindenkor tudományos igénnyel lehet*

⁸ 3114/2016. (VI. 10). AB határozat, [49].

és kell meghatározni, az elővigyázatosság és megelőzés elveinek érvényesülésére is figyelemmel”. (13/2018. (IX.4.) AB határozat, [15]) Az P) cikk tartalmazza a nemzedékek közötti méltányosság elvét is, amely folytán a jelen jogalkotója nem állíthatja *“kényszerpályára ... a későbbi generációkat”* (13/2018. (IX. 4.) AB határozat, [13]). A P) cikk alapján az államot aktív jogalkotási kötelezettség is terheli.⁹ Ráadásul a P) cikk alapján a jogalkotónak *„döntéseinek meghozatala során távlatosan, kormányzati ciklusokon átívelően”* kell mérlegelnie (28/2017. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [32],[34]).

A P) cikkből fakadó követelmények köre dinamikusan változik, amelyet az Alkotmánybíróság korábbi megállapításai szerint nagyban befolyásol a jövő jogfejlődése (3104/2017. (V. 8.) AB határozat, [39.]), valamint a Magyarország által a nemzetközi jog alatt vállalt környezetvédelmi kötelezettségek köre (28/2017. (X. 25.) AB határozat, [37.]).

A Klímatörvény támadott rendelkezései mindezen követelményeknek nem felelnek meg, mivel nem azonos súllyal veszik figyelembe a jövő nemzedékek érdekeit, és azokat nem részesítik védelemben a jelen nemzedék rövidtávú gazdasági érdekeivel szemben.

A jövő nemzedékek érdekeit a természettudományra tekintettel kell meghatározni. Az IPCC 6. Szintézisjelentésében hangsúlyozza, hogy a jövő nemzedékeket érő klímahatások mértéke azoktól az intézkedésektől függ, amelyeket a következő években, jóval 2030 előtt tesznek az államok.¹⁰ A Klímatörvény ezzel szemben az érdemi kibocsátás-csökkentési erőfeszítések terhét 2030 utánra ütemezi, amikor túlságosan enyhe, érdemi intézkedéseket meg nem követelő köztes kibocsátáscsökkentési célszámot fogalmazott meg. Ezzel a kibocsátáscsökkentés terhét a jogalkotó egyoldalúan a jövő nemzedékekre hárítja, kényszerpályára állítva őket, amely sérti az Alkotmánybíróság által már megfogalmazott kötelezettségeket. Az elégtelen szabályai miatt valamint a távlatos tervezés látható elmaradása folytán a Klímatörvény nem felel meg a P) cikkből fakadó állami jogalkotási kötelezettség zsinórmértékének sem.

2.4. A B) cikk (1) bekezdés sérelme

A B) cikk (1) bekezdésből a normavilágosság és jogbiztonság követelménye származik. Ez a rendelkezés *„az állam - s elsősorban a jogalkotó - kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előre láthatóak legyenek a norma címzettjei számára”* (9/1992. (I. 30.) AB határozat). Alkotmányvétsésként az minősül, *„ha a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései olyannyira ellentmondásosak, hogy a tisztázatlanság feloldására a jogszabályértelmezés már nem elegendő, s a jogalkotási fogyatékoság [...] [a] jogbiztonság sérelmét idézi elő”* (1263/B/1993. AB határozat).

A Klímatörvény sérti a normavilágosság követelményét, mert annak tartalma, hatásai és működése nem előrelátható a társadalom számára. Így nem tudható, hogy melyik ágazatnak, milyen ütemezésben, milyen szabályozási eszközökkel kell számolnia annak érdekében, hogy a törvény 2050-re kitűzött klímasemlegességi célja megvalósuljon. A piaci szereplők, és a gazdaság karbonsemleges átállással érintett jogalanyai, azaz a társadalom teljessége, jelenleg nem tudhatja, hogy milyen szektorban, milyen jellegű és mértékű kibocsátáscsökkentési intézkedésekre kell számítaniuk, így azokra nem is tudnak felkészülni.

⁹ 28/2017. (X. 25.) AB határozat, [44.].

¹⁰ IPCC: 6. Szintézisjelentés, 2024, Döntéshozók számára készült Összegzés, Figure SPM.1: (a), elérhető: https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_SPM.pdf

Továbbá a Klímatörvény 1.§ (d) pontja is sérti a normavilágosság követelményét, mert nem világos, hogy abban milyen jellegű „intézkedések” megtételére kapott a Kormány „felkérést” a klímamérséklés és alkalmazkodás rendkívül tág (szükségképpen a gazdaság minden szektorát átölelő) kategóriáján belül. Amennyiben jogalkotási aktusok megtételére vonatkozó felhatalmazásnak is tekintendő e szakasz, úgy az sérti a normavilágosság és jogbiztonság követelményét, mert a Jogalkotásról szóló törvény szabályai szerint a jogalkotási felhatalmazás esetén a felhatalmazó törvényben kell rendelkezni a felhatalmazás tárgyáról és kereteiről. E részletek pedig nem derülnek ki a Klímatörvény rendelkezéseiből, a felhatalmazás tehát bármire felhasználható.

2.5. A Q) cikk (1) (2) bekezdések sérelme

Q) cikk (1) szerint *“Magyarország a béke és a biztonság megteremtése és megőrzése, valamint az emberiség fenntartható fejlődése érdekében együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével és országával.”* E rendelkezés az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint *“Magyarország nemzetközi elköteleződésével és a nemzetközi életben képviselt értékrendszerével összefüggő általános alkotmányjogi célokat és elvárásokat tartalmazza.”* (3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, [14.]

Az Alkotmánybíróság *“az Alaptörvény értelmezése során tekintettel van ... a Magyarországot nemzetközi szerződés alapján terhelő kötelezettségekre.”* (2/2019. (III. 5.) AB határozat, [38.]) Ennek értelmében a fenti együttműködési kötelezettség tartalmát is Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeire tekintettel kell értelmezni. A körben különösen releváns, hogy az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményének (továbbiakban: Keretegyezmény) azon a felismerésen alapul, hogy *“az éghajlatváltozás globális természete valamennyi ország lehető legszélesebb együttműködését teszi szükségessé”,* továbbá a Párizsi Megállapodás 4. cikk 4. bekezdése alapján *“A részes fejlett országoknak továbbra is élen kell járniuk a gazdaság egészére vonatkozó abszolút kibocsátáscsökkentési célok követésében. A részes fejlődő országoknak tovább kell fejleszteniük mérséklési törekvéseiket.”*

Magyarországnak, mint fejlett országnak tehát a nemzetközi éghajlatvédelmi törekvések terén látható erőfeszítéseket kell tennie, hogy kivegye a rá eső részt a nemzetközi együttműködésből és a globális kibocsátáscsökkentési erőfeszítésekből. Az Emberi Jogok Európai Bírósága hangsúlyozta, hogy még a globális szinten relatíve kis kibocsátó államnak minősülő részes feleket is terheli az a kötelezettség, hogy minden tőlük telhető intézkedést megtegyenek az üvegházhatású-gázok kibocsátásának csökkentése érdekében, és e felelősségüket nem háríthatják át más országokra, illetve nem odázhatják el a cselekvést a nagyobb kibocsátók felelősségére, illetve cselekvési kötelezettségére hivatkozással. (*Verein KlimaSeniorinnen v Switzerland, [GC] 2024, §442*)

A Klímatörvény jelenlegi vállalásaival azonban nem tesz eleget a fenntartható fejlődés érdekében végzett együttműködési kötelezettségnek. A Klímatörvény alapján 2030-ig Magyarországnak már nem kell érdemi kibocsátáscsökkentési intézkedéseket tennie, mindezzel pedig messze nem teljesíti kötelezettségét, hogy a Párizsi Megállapodás szellemében „élen járjon a gazdaság egészére vonatkozó abszolút kibocsátáscsökkentési intézkedések” megtételében.

Továbbá a Q) cikk (2) bekezdés szerint *“Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.”*

Mivel a 3. pontban részletezettek szerint a Klímátörvény támadott rendelkezései, különös tekintettel a 3. § (3) bekezdésre, ellentétesek az Egyezmény 8. cikkének követelményeivel és a vonatkozó nemzetközi jogi klímavédelmi megállapodásokkal (bővebben lásd 3. pont), ennél fogva a nemzetközi jognak és a magyar jognak az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése szerinti összhangja sem biztosított.

3. A támadott rendelkezések nemzetközi szerződésbe ütközése

3.1. Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménnyel és a Párizsi Megállapodással való ellentét

Magyarország részes fele a Keretegyezménynek és a Párizsi Megállapodásnak is.

A Keretegyezmény 3. cikkelye szerint:

“1. A Feleknek a ma élő és az eljövendő generációk javára az igazságosság alapján közös, de megkülönböztetett felelősségeiknek, valamint saját lehetőségeiknek megfelelően óvniuk kell az éghajlati rendszert. Következésképpen a fejlett országot képviselő Feleknek kell vezető szerepet játszaniuk az éghajlatváltozás és annak káros hatásainak leküzdésében.

3. A Felek tegyenek elővigyázatossági intézkedéseket az éghajlatváltozás okainak megelőzésére, megakadályozására vagy okainak csökkentésére és káros hatásainak enyhítésére. Ahol súlyos vagy visszafordíthatatlan károk veszélye fenyeget, a teljes tudományos bizonyosság hiánya nem használható fel indokként ezen intézkedések elhalasztására, számításba véve, hogy az éghajlatváltozással foglalkozó politikai tevékenységek és intézkedések költséghatékonyak legyenek annak biztosítása végett, hogy a globális előnyök a lehető legkevesebb költséggel járjanak. Ennek elérésére e politikai tevékenységek és intézkedések vegyék számításba a különböző társadalmi-gazdasági összefüggéseket, legyenek átfogóak, terjedjenek ki az üvegház-gázok valamennyi vonatkozó forrására, nyelőire és tározóira, valamint az alkalmazkodásra, továbbá öleljenek fel minden gazdasági ágazatot.”

A Klímátörvény ellentétes a fenti kötelezettségekkel. Egyrészt a Klímátörvény nem érvényesíti az elővigyázatosság alapelvét, sem szövegében sem tartalmában illetve a rendelkezések szellemében sem. Másrészt a Klímátörvény nem ír elő átfogó, valamennyi ÜHG forrásra és nyelőre vonatkozó érdemi rendelkezéseket. Továbbá nem rendeli megfelelően védeni a klímarendszert a jövő nemzedékek számára (3. cikkely), mivel a kibocsátáscsökkentési intézkedések oroszlánrészét egyoldalúan rájuk hárítja.

A Keretegyezményben részes államok 2015-ben elfogadták a Párizsi Megállapodást, mint jogi kötőerővel bíró nemzetközi szerződést, melynek szabályai pontosítják az államok éghajlatvédelmi kötelezettségeit. Ezek értelmében:

“Párizsi Megállapodás

2. cikk

1. A jelen Megállapodás célja, hogy a Keretegyezmény és annak célkitűzése megvalósításának elősegítése során erősítse az éghajlatváltozás veszélyére adott globális választ a fenntartható fejlődéssel és a szegénység felszámolására irányuló törekvésekkel összefüggésben, többek között: (a) a globális átlaghőmérséklet emelkedését jóval az iparosodás előtti átlaghőmérsékletnél 2 °C-kal magasabb hőmérsékletszint alatt tartva; egyúttal arra törekedve,

hogya a hőmérsékletemelkedés az iparosodás előtti átlaghőmérséklet feletti 1,5 °C mértékre korlátozódjon, felismerve, hogy ez jelentősen csökkentené az éghajlatváltozás kockázatait és hatásait;

(...)

3. cikk

Az éghajlatváltozásra adott globális válaszhoz nemzetileg meghatározott hozzájárulásként valamennyi Részes Fél köteles a 4., 7., 9., 10., 11. és 13. cikkben meghatározott jelentős erőfeszítéseket tenni, és azokat bejelenteni a jelen Megállapodás 2. cikkében foglalt cél teljesülése érdekében. A Részes Felek erőfeszítései idővel haladást fognak eredményezni, annak elismerésével, hogy szükség van a részes fejlődő országok támogatására a jelen Megállapodás hatékony megvalósításához.

4. cikk

1. A 2. cikkben meghatározott hosszú távú hőmérsékleti cél teljesülése érdekében a Részes Felek törekednek arra, hogy mielőbb elérjék az üvegházhatású gázok kibocsátásának globális tetőzését, felismerve, hogy a tetőzés tovább fog tartani a részes fejlődő országok esetében, valamint azt követően törekszenek a gyors csökkentés elérésére a rendelkezésre álló legjobb tudományos ismeretek alapján, hogy a jelen század második felében méltányossági alapon, a fenntartható fejlődés és a szegénység felszámolásának összefüggésében egyensúly jöjjön létre az üvegházhatású gázok emberi eredetű forrásokból való kibocsátásai és a nyelők általi eltávolításai között.

2. Valamennyi Részes Fél kidolgoz, bejelent és fenntart egymást követő, általa teljesíteni kívánt nemzetileg meghatározott hozzájárulásokat. A Részes Felek nemzeti mérséklési intézkedéseket vezetnek be e hozzájárulások célkitűzéseinek teljesülése érdekében.

3. Minden Részes Fél egymást követő, nemzetileg meghatározott hozzájárulása előrehaladást jelent az adott Részes Fél aktuális nemzetileg meghatározott hozzájárulásához képest, és tükrözi annak lehető legnagyobb törekvését, tükrözve a közös, de megkülönböztetett felelősség és az eltérő képességek elvét, tekintettel az eltérő nemzeti körülményekre.

4. A részes fejlett országoknak továbbra is élen kell járniuk a gazdaság egészére vonatkozó abszolút kibocsátáscsökkentési célok követésében. A részes fejlődő országoknak tovább kell fejleszteniük mérséklési törekvéseiket. (...)"

Az Európai Unió is részes fél a Párizsi Megállapodásban, és a megállapodás alatt vállalt Nemzetileg Meghatározott Hozzájárulásából (NMH) fakadó kötelezettségét a tagállamok együttműködésében hajtja végre. Az Európai Unió ezért egy egységes NMH-t határoz meg az Unió egésze (tagállamok) tekintetében, amely jelenleg 2030-ig 55%-os kibocsátáscsökkentést ír elő (lásd indítvány 1. pontjában foglaltakat). A tagállamokra nézve az uniós jog nem határoz meg nemzeti szintű, kötelezően végrehajtandó kibocsátáscsökkentési célszámokat. Magyarországnak a Klímátörvényben tett önkéntes, nemzeti szintű vállalása azonban a Párizsi Megállapodás nemzetközi jogi kontextusában értelmezendő, mivel a hazai kibocsátáscsökkentési tevékenység a Párizsi Megállapodás hatálya alá tartozik.

A Klímátörvény nem felel meg a Párizsi Megállapodás több rendelkezésének sem.

Egyrészt Magyarország a 2. cikk alapján vállalta, hogy jogalkotásával azért a célért fog minden tőle telhető kibocsátáscsökkentési intézkedést megtenni, hogy a felmelegedés mértékét az évszázad végére jóval 2°C fokon belül, lehetőleg 1,5°C fokon belül tartsa (ún. hőmérsékleti cél). A 3. cikk alapján a nemzeti kibocsátáscsökkentési tevékenységet e hőmérsékleti cél

érdekében kell megfogalmazni és végrehajtani, valamint a vállalásokat az előrehaladás (progresszió) és a lehető legnagyobb törekvés elvei alapján kell megfogalmazni. Ezzel szemben a Klímatörvény túlságosan enyhe köztes mitigációs célszáma nem valósít meg kellően gyors és jelentős üvegházhatású-gázkibocsátás csökkentést, ezáltal nem járul hozzá kellőképpen ahhoz, hogy a felmelegedés másfél illetve 2 fokon belül tartható legyen.

Másrészt a 4. cikk alapján Magyarországnak kötelezettsége az éghajlatvédelmi (kibocsátáscsökkentési) intézkedéseit a rendelkezésre álló legjobb tudományos ismeretek fényében, azok alapján megállapítani. A Klímatörvény azonban sem szövegében, sem szabályainak tartalmában nem utal a legjobb tudományos eredmények figyelembevételére, illetve ilyen kötelezettségére. A hatályos köztes mitigációs célszám tudományos megalapozottságára sem utal a Klímatörvény. Az IPCC hangsúlyozta, hogy a hőmérsékleti célok tartása érdekében „gyors, mélyreható és a legtöbb esetben azonnali üvegházhatású gázkibocsátás-csökkentésre van szükség ebben az évtizedben minden ágazatban.”¹¹ A Klímatörvény 2030-as célszáma spontán teljesült, és további csökkentést 2030-ig nem ír elő a jogszabály. A 2030. évre szóló vállalás felülvizsgálatára sem tartalmaz szabályokat a törvény a tudomány legújabb ismereteire tekintettel. Tehát a hatályos szabályok nem biztosítják, hogy a jogalkotó által elfogadott köztes mitigációs célszám a nemzetközi kötelezettségekkel összhangban a legfrissebb, konszenzusos klímatudományi ismeretek figyelembevételével legyen meghatározva, és fokozatosan egyre ambiciózusabb vállalásokat testesítsen meg.

Harmadrészt, a Klímatörvény ellentétes a Párizsi Megállapodással azért is, mert a 2030-ra kitűzött köztes mitigációs cél már teljesült is, holott a 4. cikk szerint a kibocsátáscsökkentési intézkedéseknek „a lehető legnagyobb törekvést” kell tükrözniük. Az a tény, hogy a 2030-as köztes cél érdemi, átfogó kibocsátáscsökkentési intézkedések, szerkezeti reformok nélkül, hat évvel korábban teljesültek a kibocsátások gazdasági válságokhoz köthető spontán csökkenése folytán, önmagában is jelzi, hogy a 2030-as célszám fogalmilag nem a legnagyobb törekvést tükrözi. Végül a köztes mitigációs célszám a 4. cikk (4) bekezdésében foglalt együttműködési kötelezettségnek sem felel meg, a fenti 2.5. pontban kifejtettek szerint.

3.2. Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikke sérelme

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) Nagytanácsa a *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz and Others v. Switzerland* ügyben 2024. április 9-én hozott ítéletében fejtette ki először az Egyezményből fakadó kötelezettségeket az éghajlatváltozás kontextusában. Bár az ítélet Svájc vonatkozásában született, és ezért az ítélet csak az alperesre kötelező, az Alkotmánybíróság gyakorlatában figyelembe veszi az EJEB olyan ítéleteit is, amelyek nem Magyarország elleni eljárásokban születtek, (3046/2019. (III. 14.) AB határozat) mivel az EJEB konzisztens ítélkezési gyakorlatot követ. Ráadásul az EJEB hangsúlyozta, hogy „egyezmény 8. cikke által védett jogok hatékony tiszteletben tartása megköveteli, hogy minden szerződő állam intézkedéseket hozzon az üvegházhatású gázok kibocsátási szintjének jelentős és fokozatos csökkentése érdekében, hogy elvileg a következő három évtizedben elérje a nettó semlegességet.” (§548.)

Az EJEB kifejtette, hogy „A 8. cikket úgy kell tekinteni, mint amely magában foglalja az egyének jogát az állami hatóságok általi hatékony védelemhez az éghajlatváltozásnak az

¹¹ IPCC: 6. Szintézisjelentés, 2024, Döntéshozók számára készült Összegzés, B.6. pont, elérhető: https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_SPM.pdf

életükre, egészségükre, jólétükre és életminőségükre gyakorolt súlyos káros hatásaival szemben.” (§519). A Klímatörvény elégtelen, túl alacsony 2030-as mitigációs célszámával és elnagyolt, felszínes és nem kellően tisztázott szabályaival alkalmatlan e súlyos káros hatások megelőzésére.

Az államok mérlegelési szabadsága éghajlatvédelmi politikájuk alakítása körében szűkebb terjedelmű, mint a 8. cikk környezetszennyezéssel kapcsolatos ügyeiben. Az EJEB szerint bár az államok a klímapolitikai eszközök megválasztásában szabadságot élveznek, azonban „a fenyegetés jellege és súlyossága alapján, valamint tekintettel az általános konszenzusra ...az ÜHG-csökkentési célok révén történő megvalósítása tekintetében” (§543), az „államok mérlegelési szabadsága szűk a megfelelő kibocsátáscsökkentési célok rögzítésében tekintetben” (§549). A tagállamoknak tehát kötelesek megfelelő kibocsátáscsökkentési célszámokat kitűzni és végrehajtani az Egyezmény alapján. Az EJEB hangsúlyozta, hogy az „ilyen intézkedéseket először is nemzeti szinten kötelező szabályozási keretbe kell foglalni, amelyet megfelelő végrehajtás követ. A vonatkozó céloknak és határidőknek a nemzeti szabályozási keret szerves részét kell képezniük, az általános és ágazati mérséklési intézkedések alapjaként.” (§549)

Az államok számára az EJEB tételesen meghatározott tevőleges kötelezettségeket állapította meg a nemzeti kibocsátáscsökkentési intézkedések jogszabályi keretének tartalmával kapcsolatosan, amelyeket az Klímatörvény több szempontból sem teljesíti.

E tevőleges kötelezettségek a *KlimaSeniorinnen* ítélet szerint az alábbiak:

„Annak megítélésakor, hogy egy állam a mérlegelési mozgástéren belül maradt-e (lásd a fenti 543. bekezdést), a Bíróság megvizsgálja, hogy az illetékes nemzeti hatóságok - akár jogalkotói, végrehajtói vagy igazságszolgáltatási szinten - kellően figyelembe vették-e a következők szükségességét:

(a) általános intézkedéseket fogadjanak el, amelyek meghatározzák a szén-dioxid-semlegesség elérésének céltávlátat és az ugyanerre az időszakra vonatkozó teljes fennmaradó szén-dioxid-kibocsátási költségvetést, vagy a jövőbeli üvegházhatásúgáz-kibocsátás számszerűsítésének más egyenértékű módszerét, összhangban a nemzeti és/vagy globális éghajlatváltozási kötelezettségvállalások átfogó céljával;

b) határozzanak meg olyan köztes üvegházhatásúgáz-kibocsátáscsökkentési célokat és pályákat (ágazatonként vagy más vonatkozó módszerekkel), amelyek elvben alkalmasnak tekinthetők az általános nemzeti üvegházhatásúgáz-kibocsátáscsökkentési célok elérésére a nemzeti politikákban vállalt vonatkozó időkereteken belül;

(c) bizonyítékot szolgáltatnak arról, hogy megfelelően teljesítették-e a vonatkozó üvegházhatásúgáz-csökkentési célokat, vagy folyamatban van-e a teljesítésük (lásd a fenti a)-b) pontokat);

d) kellő gondossággal és a rendelkezésre álló legjobb bizonyítékok alapján naprakészen tartják a vonatkozó üvegházhatásúgáz-csökkentési célokat; és

e) kellő időben, megfelelő és következetes módon járnak el a vonatkozó jogszabályok és intézkedések kidolgozása és végrehajtása során.” (§550. bek.)

Az EJEB továbbá megköveteli, hogy a nemzeti intézkedések ne rójanak „aránytalan terhet a jövő generációkra”, amely érdekében „azonnali cselekvésre van szükség, és a karbonsemlegességhez vezető időszakra megfelelő köztes csökkentési célokat kell kitűzni. Az ilyen intézkedéseket először is nemzeti szinten kötelező szabályozási keretbe kell foglalni, amelyet megfelelő végrehajtás követ. A vonatkozó céloknak és határidőknek a nemzeti

szabályozási keret szerves részét kell képezniük, az általános és ágazati kibocsátáscsökkentési intézkedések alapjaként.” (§549)

A Klímátörvény a fenti kötelezettségeknek több szempontból sem tesz eleget. Először is, a Klímátörvény tartalmi elégtelenségei folytán nem minősül olyan jogilag kötelező keretszabálynak, amely kielégíti az 550. bekezdésben felsorolt tételes követelményeket, és nem is ad egyértelmű jogi felhatalmazást ilyen jellegű kötelező jogszabály megalkotására más szervnek sem. Megjegyzendő, hogy a hatályos magyar joganyagban más kötelező jogszabály sem rendezi az EJEB által megkövetelt kérdéseket, és bár jelenleg Magyarország dekarbonizációs terveire többféle stratégia, illetve jogi kötőerővel nem rendelkező dokumentum tesz utalást (pl.: Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia, Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia, Nemzeti Energia és Klímaterv), azok nem felelnek meg a „nemzeti szinten kötelező szabályozási keret” követelményének. A Klímátörvény, bár maga jogszabály, de az EJEB által megkövetelt hat tartalmi elem közül csak egyet tartalmaz (2050-es nettó klímasemlegességi cél), ám annak végrehajtására sem ad semmilyen garanciát.

A Klímátörvény így például nem határozza meg a saját mag által vállalt klímasemlegesség elérésének 2050-re kitűzött időszakáig fennmaradó teljes szén-dioxid-kibocsátási költségvetést (vagy a jövőbeli ÜHG-kibocsátás számszerűsítésének más egyenértékű módszerét). Nem tudható tehát, hogy a jogalkotó mekkora mértékűnek tartja az általa még kibocsátható ÜHG-mennyiséget a hőmérsékleti cél és a méltányosság szempontjaira tekintettel. Ezért a Klímátörvény nem felel meg az EJEB által a fent idézett 550. bekezdés a) pontjában támasztott követelménynek, amely szerint a jogalkotónak a nemzeti célkitűzés teljesítéshez még rendelkezésre álló kibocsátások mértékét meg kell határozni az állami kibocsátás-szabályozás alapjaként. Magyarországon ez a célkitűzés Klímátörvény 3.§ (4) bekezdés alapján a „teljes klímasemlegesség”, azaz az üvegházhatású gázok összes fajtájának (nemcsak a szén-dioxid) egyensúlyba kerülését, ahol az ÜHG-források és az azokat elnyelő kapacitások kiegyenlítik egymást. A Klímátörvénynek, illetve másik kötelező erejű jogszabálynak ezt az ÜHG-mennyiséget meg kell határoznia.

Továbbá a 2030-ra kitűzött célszám nem felel meg az 550. bekezdés b) pontjában foglalt követelménynek sem, mivel a 2030-as célszám annyira enyhe, hogy annak betartásától reálisan nem várható a teljes klímasemlegesség 2050-re való megvalósítása, a köztes célszám elvben sem alkalmas a hosszútávú cél elérésére. Kiemelendő, hogy a Klímátörvény által 2050-re kitűzött klímasemlegességi cél az EJEB fenti ítéletének 550. bekezdés a) pontjában foglalt kifejezett tevéleges kötelezettség teljesítésének eszköze és garanciája. Azonban a hatályos köztes célszám, alacsony ambíciószinje miatt még elvben sem alkalmas arra, hogy a gazdaságot egy reálisan teljesíthető dekarbonizációs pályára állítsa. Amint arra szakértői elemzések felhívták a figyelmet, ha 2030-ig csak a most előírt 40%-os csökkentés teljesíti Magyarország, akkor ahhoz, hogy határidőben teljesülhessen a 2050-re kitűzött törvényi nettó klímasemlegességi cél, olyan hirtelen és radikális éves átlagos kibocsátáscsökkentést kell produkálnia a gazdaságnak, amilyenre eddig csak a nagy gazdasági világválságok idején volt példa.¹²

Harmadszor, ahhoz, hogy klímasemlegességi gazdasági átmenet ne járjon ilyen sokszerű változással, hanem tervezett és reálisan teljesíthető legyen a gazdasági szereplők számára, olyan köztes célszámot kell a jogalkotónak törvénybe iktatni, amely már érdemi előrelépést

¹² Egyensúly Intézet: Hogyan érjük el a klímasemlegességet? Az Egyensúly Intézet javaslatai az új magyar 2030-as klímacélról, 2021, elérhető: https://egyensulyintezet.hu/wp-content/uploads/2021/12/ei_klimacel_hatter_v4_egvoldalas.pdf

tesz a 2050-es karbonsemlegesség felé, és érdemi intézkedésekkel és kibocsátáscsökkentéssel érdemben közelebb visz a karbonsemlegesség felé. Ez tenné lehetővé ugyanis egyedül a gazdasági szereplők számára az átállásra való felkészülést és a tervezést. A jogalkotónak az átmenetre való felkészülést tehát kellő időben meg kell kezdenie (lásd 550. bek. e) pontját). Az érdemi intézkedések 2030 utáni időszakra történő halogatása nem felel meg az azonnali kibocsátáscsökkentés kötelezettségének sem (lásd ítélet §549 bekezdését). A Klímatörvény hatályos 3.§ (3) bekezdésében foglalt célszám mindezeknek nem tesz eleget a fentebb már részletezettek szerint.

Negyedrész, a Klímatörvény (és más kötelező hatályos jogszabály) sem tartalmaz bizonyítékot és nem is rendelkezik olyan eljárásról, amely során a jogalkotónak bizonyítékot kellene szolgáltatnia arról, hogy megfelelően teljesítik a vonatkozó üvegházhatásúgáz-csökkentési célokat, illetve hogy időarányosan folyamatban van-e a teljesítésük. Ezért a Klímatörvény nem teljesíti a fenti ítélet 550. bek. c) pontjában foglalt követelményt sem.

Ötödrész az EJEB követelményei szerint a köztes célt „*kellő gondossággal és a rendelkezésre álló legjobb bizonyítékok alapján*” naprakészen kell tartani, azaz szükség esetén e célokat felül kell vizsgálni. A Klímatörvény sehol sem utal sem szövegében, sem rendelkezései tartalmában arra, hogy a jogalkotónak a klímatudomány konszenzusos ismereteit kell alapul vennie e célszámok megfogalmazásakor. Az IPCC 6. Szintézisjelentése szerint a hőmérsékleti célok teljesítése érdekében rövidtávon, már jóval 2030 előtt szükség van arra, hogy az államok azonnali és átfogó, lényeges kibocsátáscsökkentést hajtsanak végre az államok,¹³ mert csak így van esély az igen súlyos káros klímahatások elkerülésére, amelyek a felmelegedés mértékétől függően exponenciálisan megnőnek. Az IPCC szerint „*gyorsan bezárul az arra nyitva álló lehetőség illetve időablak, hogy mindenki számára élhető és fenntartható jövőt biztosítsunk.*”¹⁴ Ezen tudományos ismeretek ellenére a Klímatörvény olyan 2030-as célszámot tartalmaz, amely a Kormány szerint már teljesült is, és további konkrét kibocsátáscsökkentési kötelezettséget addig a határidőig nem ír elő, a Klímatörvény pedig nem rendelkezik a felülvizsgálati kötelezettségről, új célszám elfogadásáról és teljesítéséről. A Klímatörvény továbbá sehol sem nevesíti szövegében, sem a rendelkezések tartalmában, az állam gondossági kötelezettségét, amellyel a lehető legnagyobb erőfeszítések megfogalmazására törekedne, és a felülvizsgálat során egyre ambiciózusabb vállalások megfogalmazására lenne köteles. Mindezen okoknál fogva a Klímatörvény ellentétes az EJEB ítéletének 550. bek. d) pontjával is, és nem alkalmas arra, hogy a káros klímahatások megelőzéséhez hozzájáruljon.

Hatodrész az EJEB továbbá hangsúlyozta, hogy a nemzeti klímavédelmi jogszabályok elfogadásának folyamatában a kibocsátáscsökkentési intézkedések alapjául szolgáló adatokat, a vonatkozó tanulmányok következtetéseivel együtt a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni (554. bekezdés a) pontja). Ezentúl eljárásoknak kell rendelkezésre állniuk, amelyek révén a „*döntéshozatali folyamat során figyelembe lehet venni a nyilvánosság véleményét, és különösen azoknak az érdekeit, akiket a vonatkozó rendeletek és intézkedések vagy azok hiánya érint vagy veszélyeztethet.*” (554. bekezdés b) pontja). A Klímatörvény szabályai nem tartalmaznak utalást, illetve garanciát a társadalmi részvétel és nyilvánosság biztosítására, valamint az adatok köréről, azok megismerhetőségére nézve sem. Mindezekért e követelményeknek sem felel meg a Klímatörvény.

¹³ Lásd IPCC 6. Szintézisjelentés, Összefoglaló Döntéshozók számára, B. 6 pont.

¹⁴ IPCC 6. Szintézisjelentés, Összefoglaló Döntéshozók számára, C.1. pont.

Össességében tehát a Klímatörvény nem tesz eleget az Egyezmény 8. cikkéből fakadó tevőleges kötelezettségeknek, és ezzel nem biztosítja az egyének Egyezményből fakadó jogát arra, hogy az állami hatóságok hatékony védelemben részesítsék őket az éghajlatváltozásnak az életükre, egészségükre, jólétükre és életminőségükre gyakorolt súlyos káros hatásaival szemben.

4. Jogorvoslat

A fenti problémák miatt kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy semmisítse meg a Klímatörvény támadott rendelkezéseit, illetve az Abtv. 42. § (2) bekezdésében biztosított jogkövetkezményt alkalmazva határidő megjelölésével hívja fel a jogalkotót a nemzetközi jog és a belső jog közötti összhang megteremtésére, mert a támadott rendelkezések nem felelnek meg az Alaptörvényből és nemzetközi jogi vállalásokból fakadó követelményeknek. A Klímatörvény támadott rendelkezéseinek pro futuro hatályú megsemmisítése is alkalmas lehet e cél elérésére.

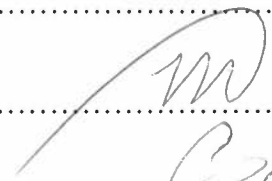

Javasoljuk, hogy az Alkotmánybíróság éljen azon lehetőséggel, hogy a megsemmisítést követően alkotmányos mulasztást állapít meg a hiányos és elégtelen szabályok kiegészítésére. Az idézett alapjogok valamint a P) B) és Q) cikkekből fakadó alkotmányos feladatok és nemzetközi jogi kötelezettségvállalások teljesítéséhez egy új klímatörvény elfogadása szükséges, amely részletes szabályokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az Egyezményből fakadó követelményeknek is.

A Klímatörvény támadott rendelkezéseinek, köztük a túlságosan alacsony köztes kibocsátáscsökkentési célszám megsemmisítése, és egy új, megfelelően mély és rövidtávú kibocsátáscsökkentést előíró új köztes célszám, valamint további részletes törvényi szabályok illetve konkrét jogalkotási felhatalmazások szükségesek, amelyek képesek a 2050-re kitűzött klímasemleges átállást érdemben előkészíteni, az ahhoz szükséges ÜHG-csökkentéseket kellő időben és megfelelő ambícióval megkezdeni a legjobb tudományos előrejelzések figyelembe vételével. Ezek hiányában a 2050-es klímasemlegességi törvényi célkitűzés teljesítésére nincs reális esély.

Budapest, 2024. november 27.

Alulírott országgyűlési képviselők az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) és f) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 24. § (1) bekezdése és 32. § (2) bekezdése alapján kezdeményezzük azt, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg hogy a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény 1§, 2. §, 3. § (1)-(3) bekezdése, valamint a 4. § alaptörvény-ellenességét, ezért azokat semmisítse meg, illetve az Abtv. 42. § (2) bekezdés szerinti jogkövetkezményt alkalmazva hívja fel a jogalkotót a nemzetközi jog és a belső jog közötti ellentét feloldásához szükséges intézkedések megtételére.

Budapest, 2024. november 27.

	Név	Aláírás
1.	DR KISS ISTVÁN VÁSÁR LÓRÁNT	
2.	IKANÁSZ - NAGY MÁTÉ	
3.	CSABAI ANTAL	
4.	BÁKOS BERNADETT	
5.	UNGÁR PÉTER	
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		

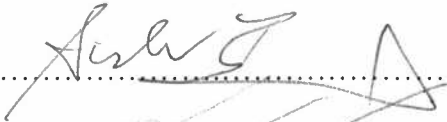

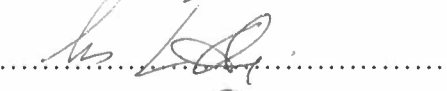

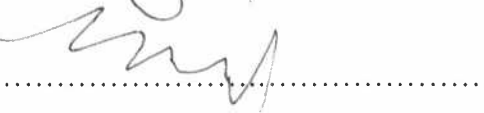
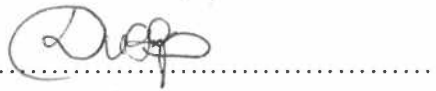
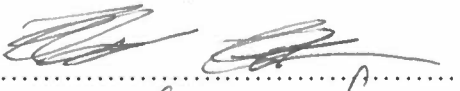

Alulírott országgyűlési képviselők az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) és f) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 24. § (1) bekezdése és 32. § (2) bekezdése alapján kezdeményezzük azt, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg hogy a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény 1§, 2. §, 3. § (1)-(3) bekezdése, valamint a 4. § alaptörvény-ellenességét, ezért azokat semmisítse meg, illetve az Abtv. 42. § (2) bekezdés szerinti jogkövetkezményt alkalmazva hívja fel a jogalkotót a nemzetközi jog és a belső jog közötti ellentét feloldásához szükséges intézkedések megtételére.

Budapest, 2024. november 27.

	Név	Aláírás
1.	BERKI SÁNDOR	
2.	TORDAI BENCE	
3.	SZABÓ REBEKA	
4.	JÁNGOR ANNA IMRE	
5.	DR. MELNAR TAMAS	
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

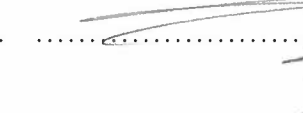

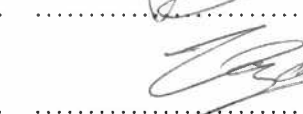

Alulírott országgyűlési képviselők az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) és f) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 24. § (1) bekezdése és 32. § (2) bekezdése alapján kezdeményezzük azt, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg hogy a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény 1§, 2. §, 3. § (1)-(3) bekezdése, valamint a 4. § alaptörvény-ellenességét, ezért azokat semmisítse meg, illetve az Abtv. 42. § (2) bekezdés szerinti jogkövetkezmenyt alkalmazva hívja fel a jogalkotót a nemzetközi jog és a belső jog közötti ellentét feloldásához szükséges intézkedések megtételére.

Budapest, 2024. november 27.

	Név	Aláírás
1.	ANDER BALÁZS	
2.	DR. LUKÁCS LA SZLO GYÖRGY	
3.	SAS ZOLTÁN	
4.	BEWITZ JÁNOS	
5.	Z. KÁRPÁTI DANIEL	
6.	DUDÁS RÓBERT	
7.	BALASSA PÉTER	
8.	Dr. Biennér Kózman	
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		

Alulírott országgyűlési képviselők az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) és f) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 24. § (1) bekezdése és 32. § (2) bekezdése alapján kezdeményezzük azt, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg hogy a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény 1§, 2. §, 3. § (1)-(3) bekezdése, valamint a 4. § alaptörvény-ellenességét, ezért azokat semmisítse meg, illetve az Abtv. 42. § (2) bekezdés szerinti jogkövetkezményt alkalmazva hívja fel a jogalkotót a nemzetközi jog és a belső jog közötti ellentét feloldásához szükséges intézkedések megtételére.

Budapest, 2024. november 27.

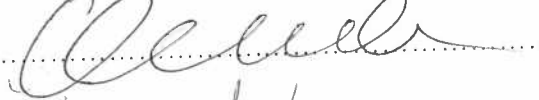
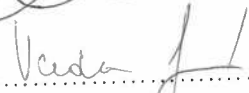
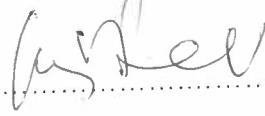

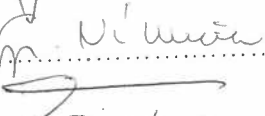
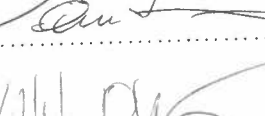

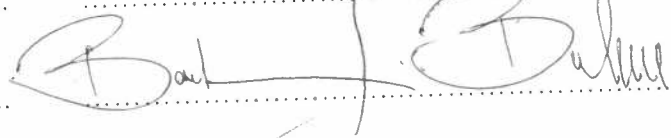
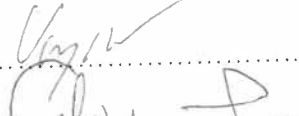
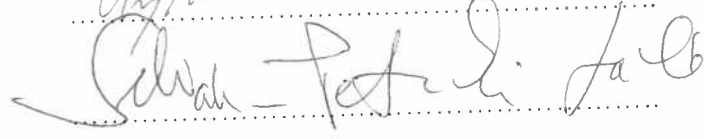
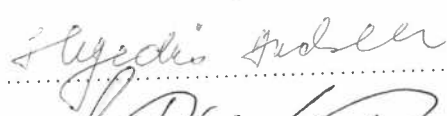
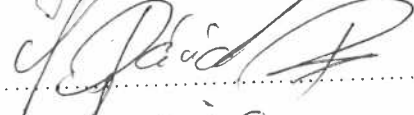

	Név	Aláírás
1.	SZABÓ SZABOLCS	
2.	LÖCSÉI LAJOS	
3.	BEOÓ DAVID	
4.	TOMPOS MARTON	
5.	GELEKCSER FERENC	
6.	TÓTHI ENDRE	
7.	HASZNAL MIKLÓS	
8.	OROSZ ANNA	
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		

Alulírott országgyűlési képviselők az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) és f) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 24. § (1) bekezdése és 32. § (2) bekezdése alapján kezdeményezzük azt, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg hogy a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény 1§, 2. §, 3. § (1)-(3) bekezdése, valamint a 4. § alaptörvény-ellenességét, ezért azokat semmisítse meg, illetve az Abtv. 42. § (2) bekezdés szerinti jogkövetkezményt alkalmazva hívja fel a jogalkotót a nemzetközi jog és a belső jog közötti ellentét feloldásához szükséges intézkedések megtételére.

Budapest, 2024. november 27.

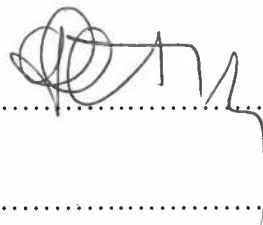
Név

Aláírás

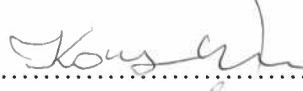

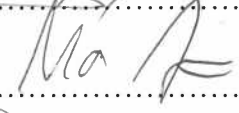
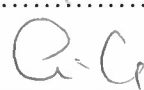

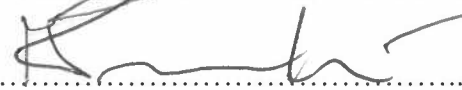
1.	Gyurcsány Ferenc	
2.	DR. VADAI ANNES
3.	GABORI ZOLTAN	
4.	FÖLDI ZSUZSA	
5.	Gy. Németh Erősebet	
6.	Varga Kiszli	
7.	KALMAN OLGA	
8.	Arató Gergely	
9.	Varga Zoltán	
10.	Dr. Komáromi Zoltán	
11.	BARKÓCZI BALÁZS	
12.	Varga Ferenc	
13.	Sebán-Petrussó László	
14.	Kegedius Andras	
15.	Dr. Dávid Ferenc	
16.	Dr. Oláh Lajos	

Alulírott országgyűlési képviselők az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) és f) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény 24. § (1) bekezdése és 32. § (2) bekezdése alapján kezdeményezzük azt, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság állapítsa meg hogy a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény 1§, 2. §, 3. § (1)-(3) bekezdése, valamint a 4. § alaptörvény-ellenességét, ezért azokat semmisítse meg, illetve az Abtv. 42. § (2) bekezdés szerinti jogkövetkezmenyt alkalmazva hívja fel a jogalkotót a nemzetközi jog és a belső jog közötti ellentét feloldásához szükséges intézkedések megtételére.

Budapest, 2024. ...*M. g.*.....

	Név	Aláírás
1.	<i>ADAM HÁZSY ALKOS</i>	
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		

Alulírott országgyűlési képviselők az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja alapján támogatjuk a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV törvény utólagos normakontrollt kezdeményező indítványának kiegészítését:

	NÉV	ALÁÍRÁS
1.	DR. ESTER KERTÁCSA	
2.	Oláh György Hiszekegy Dezső	
3.	KOMJÁTHI MIKE	
4.	DR. KULACSAI TACSAS	
5.	MOLNAR ZOLTAN	
6.	SZATSO SANDOR	
7.	DR. GURMAS ZITA	
8.	VASZAR ZOLTAN	
9.	Dr. Hiller István	
10.		
11.		
12.		